

STADSVERHALEN

RIVIERKREEFT

strijkt neer in de gracht

'Tanks van de onderwereld' kunnen in allerlei omstandigheden prima uit de voeten

De Amerikaanse rivierkreeft duikt overal in de stad op. Aan de gracht, langs het IJ en in het bos kan de Amsterdammer plotseling oog in oog komen te staan met de exoot. Is het een plaag of kunnen we hiermee leven?

door Koojsje Mulders

De 'nieuwe' kreeft is de laatste tijd een veelbesproken onderwerp, maar volgens de Wageningen Universiteit & Research is het beestje helemaal niet zo nieuw. Ivo Roessink, wetenschappelijk onderzoeker in

Wageningen en een van de initiators van kennisplatform Rivierkreeft.nl, legt uit: „Voor zover we weten zijn de rode Amerikaanse rivierkreeften al ruim dertig jaar geleden naar Den Haag gehaald voor consumptie. Restaurants hebben ze geïmporteerd en waarschijn-

lijk zijn er een aantal in sloten gegoid. Zo zijn ze in het oppervlaktewater terechtgekomen.”

Twijfelachtige eer

De onderzoeker stelt verder: „Deze kreeften zijn de tanks van de onderwereld. Ze kunnen in allerlei omstandigheden prima uit de voeten en kunnen daardoor overal overleven. Ze blijven als laatste over en planten zich snel voort. Omdat de exoot hier geen natuurlijke vijanden had, kon het de afgelopen decennia gedijen en verspreiden. Nederland heeft inmiddels de twijfelachtige eer van een hoge dichtheid van zeven verschillende soorten invasieve rivierkreeften.”

De grote vraag is of de stille invasie van deze Amerikaan erg is. Het is misschien even schrikken als er een voor de voeten komt, maar hebben wij mensen er echt last van? En welke gevolgen heeft het voor de natuur?

Roessink: „Allereerst hebben onze eigen Europese rivierkreeften het moeilijk. Niet alleen door de komst van de exoot, die de inheemse soort verdringt, maar ook door waterverontreiniging zijn ze nagenoeg verdwenen. Ze leven vooral in rivieren en beken en daar is op veel plekken de kwaliteit van het water achteruitgegaan. Hoewel de waterkwaliteit tegenwoordig weer sterk verbeterd is, is de inheemse kreeft niet teruggekomen.”

Een minder goede habitat deert de Amerikaanse soort echter niets, zij zitten zelfs ook in de polder. De impact van de kreeftenplaag is per gebied verschillend.

Holen in kademuren

Roessink: „Een van de problemen die de beesten veroorzaken in Amsterdam is het graven en tunnelen in kades. Steile kademuren lenen zich ideaal voor het maken van holen om in voort te planten. Dat gebeurt bijvoorbeeld ook in Leiden.

Ivo Roessink verdiept zich al jarenlang in de rivierkreeft, die ons land ook elders overspoelt. FOTO APA ARNHEMSE PERSAGENTSCHAP

Dat zou lokaal verzakkingen kunnen geven, hoewel de schade nu nog meevalt. Daarnaast eten ze waterplanten, waardoor het water troebeler wordt en de kwaliteit verslechtert.”

In de buitengebieden is de overlast voor de natuur groter, waardoor de zorgen groeien. „Waar we de buitenlandse kreeften echt niet willen hebben, is bijvoorbeeld in het Naardermeer. Daar groeit zeldzame vegetatie die essentieel is voor het plaatselijke ecosysteem. Als dat verdwijnt, gaat het ten koste van de biodiversiteit waar mensen ook voordeel van hebben. Als de dichtheid daar te groot wordt, verzakken de oevers en dat is absoluut niet wenselijk”, maakt Roessink duidelijk.

Het lijkt kortom tijd voor actie. De Amsterdamse GGD komt per slot van rekening ook opdraven voor uitroeiing van ratten, kakkerlakken en eikenprocessierupsen, om nog maar te zwijgen over het landelijk ingrijpen in de Oostvaardersplassen. De overheid heeft weliswaar strenge regels voor vissers over het vervoeren van de uitheemse kreeften, maar daar blijft het bij.

„De Amerikaanse rivierkreeft is niet zomaar uit te roeien. Voorlopig moeten we hem accepteren als toevoeging aan onze fauna”, aldus Roessink. „Vissers op de kreeft is vechten tegen de bierkaai.

Het heeft alleen zin in specifieke gevallen, zoals het beschermen van geïsoleerd water. Het heeft meer nut om de natuurlijke systemen robuuster te maken om uitbreiding van populaties te bemoeilijken.”

Nieuw eten

Hij heeft wel goede hoop dat het aantal natuurlijke vijanden groter wordt. „Meerkoeten, reigers en meeuwen beginnen door te krijgen dat er nieuw eten in de polder leeft. Op sommige plekken hebben ook snoeken, haaien en meervallen kreeft op het menu. De natuur neemt de tijd, maar langzaam komt de balans terug. Wij mensen kunnen ze ook eten, maar ik vrees dat wij het niet redden om de hele populatie te verorberen.”

In het Amsterdamse Bos valt het boswachter Abe van 't Wout ook op dat steeds meer vogels en vissen jagen op de kreeften.

Bovendien voorziet hij de komst van nog een vijand: de ot-

ter. Niet alleen gaat het hart van menig natuurliefhebber sneller kloppen bij de gedachte dat de otter terugkeert naar Amsterdam, maar het schattige dier kan ook bijdragen in het terugdringen van de exotische kreeften.

Van 't Wout: „In

RECEPT VAN DE DAG

FOTO NEDERLANDS VISBUREAU

Rivierkreeftjes in romige pastasaus

Wie niet schrikt van voorbijgeschuifende kreeften langs de Amsterdamse kades en ze durft op te pakken en te verzamelen, kan een heerlijke maaltijd bereiden. Let wel, voor 400 gram kreeftenvlees heeft de liefhebber een kilo levende rivierkreeftjes nodig.

BEREIDING:

De kreeft: leg de rivierkreeftjes in een emmer met schoon water. Ververs dit gedurende een uur een paar keer. Kook ze daarna twee tot vier minuten in heet water met een beetje bouillon. Leg ze daarna meteen in ijswater zodat ze niet doorgaren. Pel ze vervolgens en verwijder het darmkanaal.

De saus: snijd 4 tomaten in vieren, verwijder de zaadjes en snijd het vruchtvlees in reepjes. Snijd de rest van de tomaten in stukjes. Verwarm de olijfolie in een pan en fruit de sjalotjes zachtjes glazig. Voeg de tomatenstukjes met ook de zaadjes en vocht van de andere tomaten toe. Roer er 1 eetlepel oregano door

en voeg wat zout en peper toe. Laat alles 10 minuten zachtjes sudderen. Kook intussen de pappardelle volgens de aanwijzingen op het pak. Pureer de tomaten met een staafmixer (of in de keukenmachine) tot een gladde saus en roer de room erdoor. Giet de pasta af en schep de pappardelle met de tomatensaus en driekwart van de rivierkreeftjes door de saus. Warm het gerecht nog heel even door en schep het in diepe (pasta) borden. Strooi de rest van de rivierkreeftjes en oregano erover. Lekker met versgeraspte Parmezaanse kaas.

NODIG:

- 400 g rivierkreeftjes
- 750 g rijpe tomaten
- 2 el olijfolie
- 2 sjalotjes, gesnipperd
- 3 eetlepels verse oregano of tijm,
- fijngehakt versgemalen peper
- 200 ml crème fraîche of room
- 400 g koelverse pappardelle

Een van de problemen is het graven in de kades

8 Wie denkt dat kreeften een compleet nieuw fenomeen zijn, die komt bedrogen uit. Boswachter Abe van 't Wout: „Ik werk acht jaar in het Amsterdamse Bos en er zijn altijd al veel kreeften geweest. Maar de bekendheid is nu pas toegenomen.”

het Amsterdamse Bos komt de rode Amerikaanse rivierkreeft voor. De exacte invloed van die aanwezigheid is moeilijk in te schatten, maar wij verdenken de kreeften er wel van dat zij onze doelstellingen voor het bos bemoeilijken. Wij streven naar een gevarieerde omgeving met rijke waterbegroeiing, maar wij zien de waterplanten verdwijnen. Als het echt zo ver zou gaan dat de kreeften schade berokke-

nen aan de dijken hebben we een groter probleem, want het bos ligt geheel in de polder ruim vijf meter onder NAP. Een derde van het bos is water, dus kunnen we helaas veel kreeften huisvesten. Maar dat geldt natuurlijk ook voor otters. Dat lijkt misschien een ver toekomstbeeld, maar het is helemaal niet onwaarschijnlijk dat het niet lang meer duurt voordat de otter weer een Amsterdamse diersoort is. Wij hopen er niet alleen op, wij houden er

al rekening mee.”

Ook voor Van 't Wout is de Amerikaanse rivierkreeft niets nieuws. „Ik werk acht jaar in het Amsterdamse Bos en er zijn altijd al veel kreeften geweest. Maar de bekendheid is nu pas toegenomen. Volgens mij ligt de oplossing bij de natuur zelf. Wij moeten zorgen voor gevarieerde en rijke ecosystemen. In heel West-Nederland is er te weinig ruimte voor natuurlijke watersystemen, zoals robuuste oevers met veel riet. Als de diversiteit afneemt, heeft de rivierkreeft meer vrij spel. Eigenlijk geeft de Amerikaanse rivierkreeft ons een belangrijke les. Er is een betere richting nodig en daar kunnen wij natuurbeheerders iets in betekenen.”

Er zijn dus nog geen plannen om de Amerikaanse rivierkreeft grootschalig dood te maken. Een hele opluchting voor de Amsterdamse dierenbeschermster Karen Soeters van dieren-

welzijnsorganisatie House of Animals. Zij pleit voor onderzoek naar diervriendelijke en duurzame oplossingen als het gaat over de populatie.

Otters

„Dieren die overlast veroorzaken hebben automatisch een slechte naam en dan wordt al snel overgegaan tot uitroeiing als oplossing, zoals het vergassen van ganzen bij Schiphol. Zij komen op eivrijke gewassen af, dus misschien moet de gemeente de snoepwinkel rond het vliegveld weghalen. Of de overvloed aan ratten en meeuwen in de stad die veroorzaakt wordt door het afval op straat. Hetzelfde geldt voor de Amerikaanse rivierkreeft: probeer het op natuurlijke wijze in te perken. Ik woon in Amsterdam-Zuid en zie geregeld meeuwen kreeften vangen. Het uitzetten van otters zou tevens een mooie methode zijn, maar niet in de stad zelf vanwege de drukte en het verkeer.”

Soeters gaat nog een stap-

Karen Soeters stuurt aan op een diervriendelijke oplossing en niet rücksichtslos vernietigen.
FOTO RICHARD MOUW

je verder: „Ik vind dat er in dit soort discussies meer focus moet komen op de eventuele positieve effecten van de komst van een dier. Wat draagt de kreeft bij aan de biodiversiteit en hoe gaan we daarmee om? Daar hoor je weinig over, terwijl dat mijns inziens de aandacht verdient. Ik hoop dat daar in de toekomst meer onder-

Boswachter Abe van 't Wout toont een exemplaar van de Amerikaanse rivierkreeft die in het bos massaal een nieuw thuis heeft gevonden.
FOTO RONALD BAKKER

zoek naar gedaan wordt.”

De Amerikaanse kreeft blijft voorlopig onderdeel van het Amsterdamse leven. De inwoners zullen eraan moeten wennen. Wie weet wordt kreeften vissen op de gracht een nieuwe hobby, hoewel boswachter Van 't Wout daar sceptisch over is. „De meest effectieve manier om de kreeften te vangen, is met een fuik en dat is voor sportvissers niet toegestaan. Maar als je er toevallig een aan de haak slaat, eet hem lekker op, zou ik zeggen. Ben je gewoon nieuwsgierig naar het beest? Ga in het Amsterdamse Bos naar plekken waar het water in beweging is, zoals bij pijpen die een verbinding tussen twee wateren vormen. Of maak op een regenachtige dag een wandeling, dan zie je ze meestal vanzelf over de paden krabbelen.”

De rode Amerikaanse rivierkreeft: een plaag of een bijzondere bezienswaardigheid?
ERALD VAN DER AA

Snoeken, baarzen en meervallen hebben tegenwoordig ook kreeft op het menu